Mikszáthiáda

2012 március 24. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

A régi id?k dolgai azért jó, hogy vannak (voltak), mert bármikor felidézhet?k, azaz jelen id?ben megszólíthatók, bármivel párhuzamba állíthatók, ravaszul mindenre magyarázatként szolgálhatnak.

Meg persze azt is sugalmazhatják, hogy a jelenben is minden úgy fordul, mint egykor, nincs új a nap alatt – vagy

éppen ellenkez?leg: de jó lenne, ha minden úgy lehetne, mint ?sapáink idejében. Amikor „még a só is sósabb volt”. Hogy Mikszáth Kálmán egyik kedves „apercu”-jét idézzem. Mert ebben a nagy politikai zajgásban idézzük csak föl a testes és tempós magyart, aki konflissal járt a képvisel?házba, a lakásától uszkve három-négyszáz méternyire. Aki kényelmetlennek érezte volna felkelni az ágyból elalvás el?tt, s ezért egy könyvvel – történetesen egy akadémiai szakkönyvvel – csapta el a gyertya lángját. De az esze az járt villámsebesen. Máig is az ? mondataiból élünk. Ha szakácskönyvet írunk, ha a parlamenti honatyákon pihentetjük bús tekintetünket.

Valamikor a hetvenes-nyolcvanas évek avasodó közéletében gyakran emlegettük a mestert. Mert valahogy úgy éreztük: ? volt az, aki pontosan átlátta, hogy milyen is az ország lelkülete, miféle viselkedési módok képzelhet?k el, amikor egy nagy és elvtelen kompromisszum – a hatalom és a nemzet között – zsibbasztja a kedélyeket, számolja fel a távlatokat. Egy ifjú író azzal játszódik el els? regényében, hogy a Római fürd? felé döcög a HÉV-en, és ni csak, a köpcös Mikszáth kapaszkodik mellette, hogy aztán kifaggatható legyen, hogy „hát hogy is vagy Te, Kálmán Bácsi a hatalommal, Tisza Kálmánnal, meg az öncenzúra…”. Aztán mentek az évek, forrósodott a helyzet, de Mikszáth maradt. Ha az ellenzéki hevület kiverekedte, hogy a parlamenti választáson ne csak népfrontos jelölt indulhasson, jött a film: „Két választás Magyarországon”. Ha gondok akadtak a testvéri Szlovákiával, „tót atyafiak” – kuncogott a m?veltebb sajtó. Ha bizonyos komcsik polgári karrierjér?l áradoztak a lefizetett sajtómunkások, ironikusan motyogtuk: „Mindenki lépik egyet.” Ha valami kedvelt, de nem egészen hibátlan emberünket akartuk jellemezni, ezt mondtuk: „Nagy svihák bíz’ ?, de jól szaval.” Amikor az antiszemitizmusra fordult a szó, mindig akadt valaki, aki idézte (a kétes hitelesség?) Mikszáth-mondatot: „Antiszemita az, aki a kelleténél jobban utálja a zsidókat.”

Mikszáth kedélyessége azonban az utóbbi néhány évben mintha kevésbé ihlette volna meg a magyar közéletet, ahogy a politikai viccek is szórványosodtak, úgy csökkent az igény a Mikszáth bearanyozta anekdotizálásra is – aminek éppen az a lényege, hogy összehozza a jelen eseteit a régen megtörténtekkel: „ez éppen olyan, mint amikor…” Az elmúlt nyolc évben a düh szavai sokasodtak, és nem a kézlegyint? megbocsátás gesztusai.

Hát ma? Fülkeforradalom… devizahitel… szabadságharc… abcúg Barroso...

És a miniszterelnök a március 15-i beszédében – „Kossuth Lajos terén” és „Krasznahorka ég? várának fényében” – kétszer is megnevezte Mikszáth Kálmánt! Egyszer úgy, mint aki felidézte valaha a márciusi ifjakat. Ezzel nincs mit kezdenünk – a márciusi ifjakra mindenki emlékezni szokott, különösen az évr?l évre bekövetkez? idusokon. Ám a szónok rövidre is zárta a történelmi hasonlatot – ezzel se lehet bajunk. Szép szavait a ’48-as ifjakról a mester „Írhatta volna az ’56-os pesti srácokról is”. Tekintsük ezt költészetnek, és ne anakronizmusnak.

No, de a másik idézet… „Úgy helyes, ha nemcsak erényeinket, hanem esend?ségeinket is ismerjük. Mikszáth egy helyütt azt is írta, hogy a magyarnak sokkal jobb szíve van, hogysem valaha jó közigazgatása lehessen. Nem szégyelljük, hogy nagy szívünk van…” Ha csak eddig tartana a mondat, felsóhajthatnánk, no lám, no lám – egy kis egészséges önkritika humorban elmesélve. Hogy talán a megyék államosítása… esetleg… nem minden tekintetben… és különben is a parlament határozott… Mondom ezt, miután tegnap megfordultam mind a szombathelyi, mind a zalaegerszegi megyeházán, csak nem tudom, minek is hívják mára már ezeket a patinás épületeket.

Meg-megszimatolgattam az ódon, nagy tereket, ott van-e még „az a bizonyos megyei szag, ami a hajdúk dolmányán és a bizottsági tagok bekecsén”. Olvassuk el újra a Nosztyt is – ilyen vacak és ilyen élhet? hely volt a vármegye Tisza Kálmánék idejében és idejét?l tegnapig… Hogy ugye a f?ispánt a kormány küldte ugyan „le” a megyébe, de ott „lent” a választott hivatalok vitték a dolgokat.
A miniszterelnöki beszédírónak azért adnék egy-két „körmöst” (tudjuk, ma már a „saller” meg a „koki” a nemzetpolitika dimenziójába emelkedett fenyít? fenyegetés), mivel hogy ezt a jópofa mondatot aztán felröptette valami nemzeti pátoszba, ahelyett, hogy hagyta volna merengeni rajta a népet. Ünnepelni lehet gondolkodva is.

Elgondolkodom azon, hogy mi is, ki is lenne Mikszáth, ha ma lenne kormánypárti képvisel?. Egy akkora „többségben”, mint volt akkortájt. Egy biztos, a „nemszeretem” szavazások alatt nem mehetne ki szivarozni a folyosóra, mert az ódon réz hamutartók ott vannak ugyan még az országházi ablakokban, de a füst már végleg szám?zetett. Füstölögni befelé lehet és ajánlatos. Mert az is nehezen képzelhet? el, hogy ez a mai Mikszáth ír egy gonoszkodó rendszerszatírát – legyen mondjuk a címe: A legújabb Zrinyiász –, azt a miniszterelnök üstöllést elolvassa, és ahelyett, hogy megorrolna (meg „minden”, ami ezzel jár…), leül az író mellé a folyosón, megvillantja a drótkeretes szemüvegét, ráteszi a „csontos” kezét a térdére, és csak ennyit mond: „Nagy kutya vagy…”

Ha meg nem, hát akkor nem. Mert a legjobb, ha azzal vigasztalja magát az író, bárhol, csak a parlamenti folyosón nem, hogy „Istenem, de nehéz okos embernek lenni!” De azért nyugodj, magyar szív: „A ferbliben nincs rossz kártya.” (Pedig de mennyire, hogy van.)
Alexa Károly - magyarhirlap.hu

Ajánló